

006557 2002 PZDB-B-02046

Adviezen landschappelijke inpassing zeekeringen

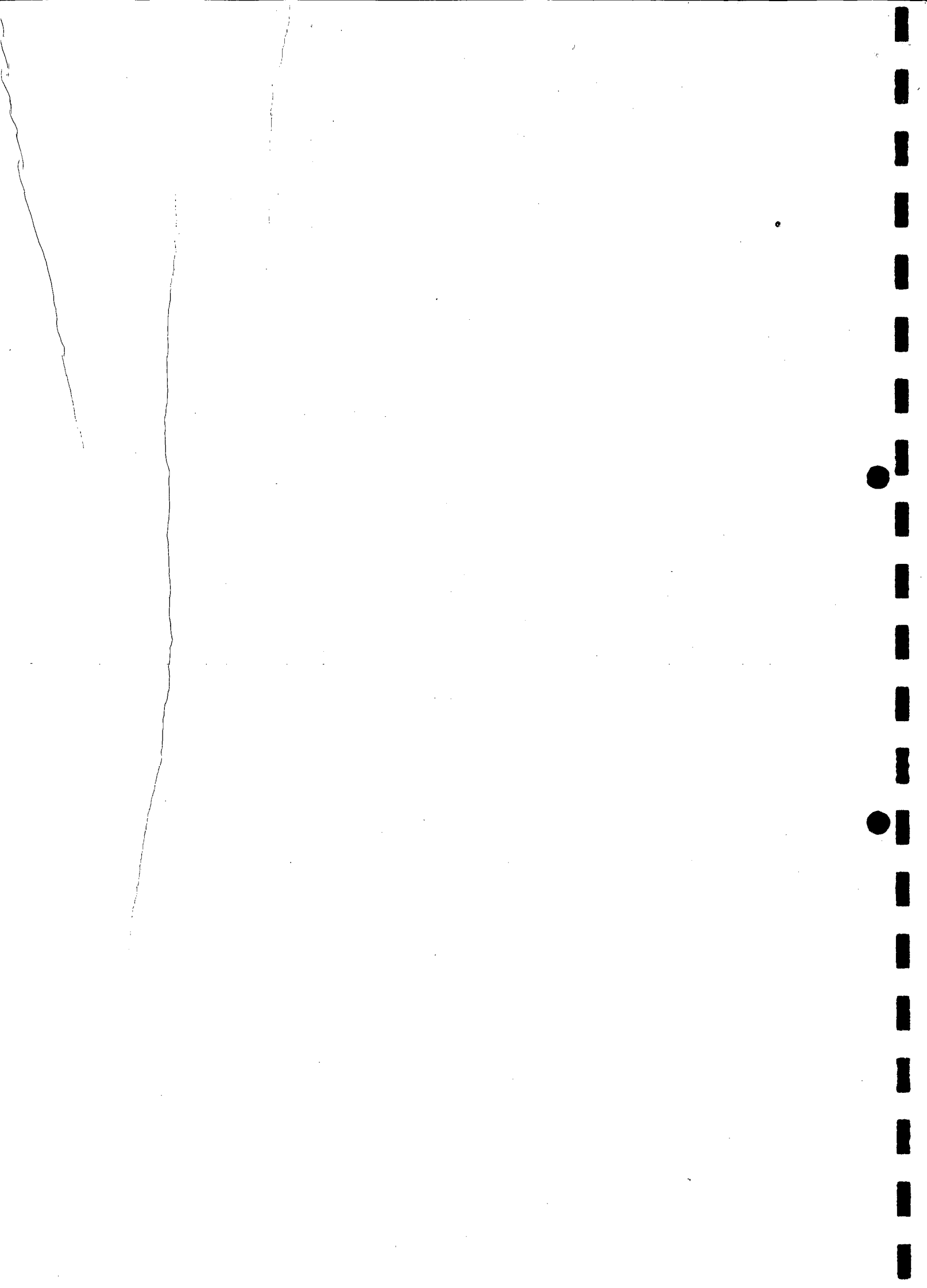
Zeeweringen Westerschelde

Adviezen landschappelijke inpassing
zeeweringen

Periode 2002

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

Zeeweringen Westerschelde

Adviezen landschappelijke inpassing zeeweringen

Periode 2002

dienst landelijk gebied

voor ontwikkeling en beheer

Colofon

Zeeweringen Westerschelde
Adviezen landschappelijke
inpassing zeeweringen
Juli 2002

Opdrachtgever:
Projectbureau Zeeweringen
Postbus 114
4460 AC Goes

Opdrachtnemer:
Dienst Landelijk Gebied
Postbus 6
4460 AA Goes
t. 0113 - 237 911

Adviezen landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Periode: 2002

Datum: 22 juli 2002

Door: [REDACTED], Dienst Landelijk Gebied

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharderen, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Adviezen landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Periode: 2002

Datum: 22 juli 2002

Door: [redacted], **Dienst Landelijk Gebied**

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

[redacted]									

Advisering periode 2002

Bijgaande de adviezen voor de dijkvakken: Paulinapolder, Baarlandpolder, Hertogin Hedwigepolder, Willem Annapolder, Hoedekenskerkepolder en Nummer Een – Hogeweg.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Paulinapolder*

Datum: *30 januari 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharderen, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

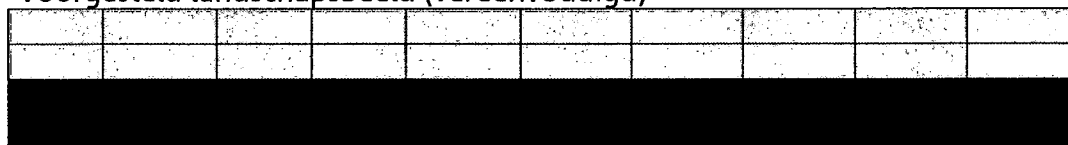
Dijkvak: Paulinapolder

Datum: 30 januari 2002

Door: P.Goossen, Dienst Landelijk Gebied

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Dijkvak Paulinapolder

Een van de opties voor de dijken langs de Paulinapolder is het aanleggen van een kleidijk. Vanuit het technische gegeven vervalt deze optie omdat de ondertafel als goed is getoetst. Vanuit ecologische overwegingen moeten de voordelen nader onderzocht worden. Voor de landschappelijke meerwaarde gaat de voorkeur uit naar dit alternatief. Het beeld van een groene- of kleidijk sluit namelijk goed aan bij het schorregebied in de Westerschelde. Belangrijk bij eventuele aanleg van kleidijken en groene dijken zijn de overgangsconstructies. Hiervoor is te zijner tijd een aanvullend advies nodig.

Bij de optie van alleen het vervangen van de boventafel van de dijk gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (betonconstructies);
2. Het toepassen van verticale overgangen tussen gekantelde blokken en betonzuilen en deze zo min mogelijk samen laten vallen in de onder- en de boventafel;
3. Het onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of bijvoorbeeld de koperslabblokken, of materialen die vrijkomen uit de glooiing;
4. Het af strooien van de bovenste vier meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen. Bij een hoog voorland aansluiten met het instrooien op het voorland.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Baarlandpolder*

Datum: *03 juni 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie voor de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen. Bovendien is in juni 2001 de landschapsvisie geactualiseerd.

Vanaf dat moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie en de actualisatie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharden, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

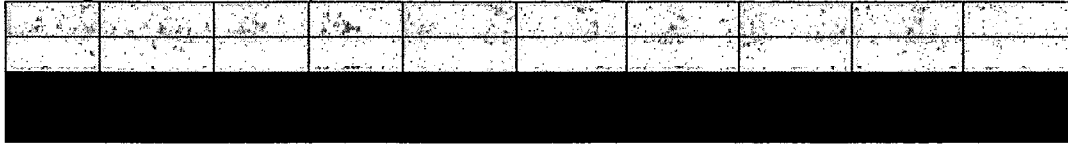
Dijkvak: *Baarlandpolder*

Datum: *03 juni 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Dijkvak Baarlandpolder

Het advies voor de bekleding van het dijkvak voor de Baarlandpolder is het duidelijk houden van een boventafel en ondertafel. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie en de actualisatie van de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (betonconstructies) en donker gekleurde materialen in de ondertafel (natuursteen of donkerbetonconstructies);
2. Nieuwe materialen wat betreft kleur en soort laten aansluiten op oude materialen.
3. Overgangen tussen materialen verticaal laten aansluiten.
4. Bij het toepassen van verticale overgangen tussen materialen deze zo min mogelijk op hetzelfde moment samen laten vallen in de onder- en de boventafel;
5. Het onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of bijvoorbeeld de koperslabblokken, of materialen die vrijkomen uit de glooiing;
6. Het afstrooien van de boventafel;
7. Overlaging met asfalt in principe niet meer toepassen;
8. Dammen en nollen sparen door de glooiing achterlangs door te trekken;
9. De plateaus te houden en eventueel op te hogen tot de (nieuwe) hoogte van het onderhoudspad en de bovenzijde in gras houden.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Hertogin Hedwigepolder*

Datum: *18 maart 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie voor de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen. Bovendien is in juni 2001 de landschapsvisie geactualiseerd.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie en de actualisatie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharden, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

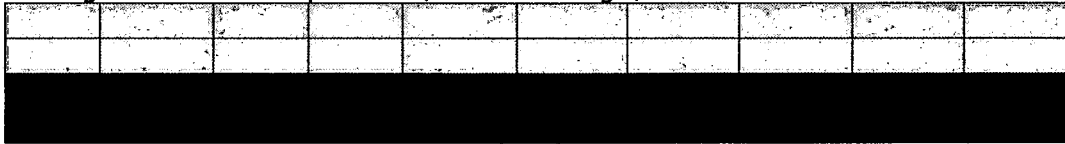
Dijkvak: *Hertogin Hedwigepolder*

Datum: *18 maart 2002*

Door: XXXXXXXXXX, *Dienst Landelijk Gebied*

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Dijkvak Hertogin Hedwigepolder

Voor de dijken langs het verdrongen land van Saeftinghe, waaronder de dijk langs de Hertogin Hedwigepolder, behoort aanleg van een kleidijk en groene dijk tot de mogelijkheden. Het beeld van een kleidijk en groene dijk sluit namelijk goed aan bij dit uitgestrekte schorregebied in de Westerschelde. Voor de landschappelijke betekenis en meerwaarde gaat dan ook sterk de voorkeur uit naar het alternatief van de kleidijk en groene dijk. De voorkeur van een groene dijk geldt ook bij de optie van het alleen vervangen van de boventafel van de dijk. Belangrijk bij aanleg van kleidijken en groene dijken zijn de verticale overgangsconstructies. Voor overgangen van kleidijken en groene dijken naar dijken met een verhardingsmateriaal moeten detailontwerpen worden gemaakt. Het heeft een sterke voorkeur de overgangconstructies in een bocht of op een knooppunt van dijken te plaatsen.

Naast het alternatief van een kleidijk en een groene dijk ligt de optie van het alleen vervangen van de boventafel van de dijk met verhardingsmaterialen. In dit geval gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (betonconstructies);
2. Het toepassen van verticale overgangen tussen gekantelde blokken en betonzuilen en deze zo min mogelijk samen laten vallen in de onder- en de boventafel;
3. Het onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of bijvoorbeeld de koperslakblokken, of materialen die vrijkomen uit de glooiing;
4. Het af strooien van de bovenste vier meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen. Bij een hoog voorland aansluiten met het instrooien op het voorland.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Willem Annapolder*

Datum: *03 juni 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dat moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharden, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

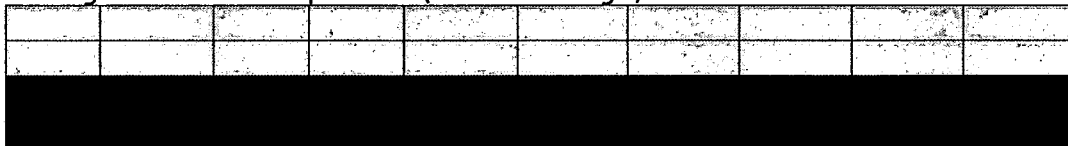
Dijkvak: *Willem Annapolder*

Datum: *03 juni 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Dijkvak Willem Annapolder

Het advies voor de bekleding van het dijkvak voor de Willem Annapolder is het weer duidelijk aanbrengen van een boventafel en ondertafel. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie en de actualisatie van de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (betonconstructies) en donker gekleurde materialen in de ondertafel (natuursteen of donkerbetonconstructies);
2. Nieuwe materialen wat betreft kleur en soort laten aansluiten op oude materialen.
3. Overgangen tussen materialen verticaal laten aansluiten.
4. Bij het toepassen van verticale overgangen tussen materialen deze zo min mogelijk op hetzelfde moment samen laten vallen in de onder- en de boventafel;
5. Het onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of bijvoorbeeld de koperslabblokken, of materialen die vrijkomen uit de glooiing;
6. Het afstrooien van de boventafel;
7. Overlaging met asfalt in principe niet toepassen;
8. Dammen sparen door de glooiing achterlangs door te trekken.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Hoedekenskerkepolder*

Datum: *11 juli 2002*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie voor de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen. Bovendien is in juni 2001 de landschapsvisie geactualiseerd.

Vanaf dat moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie en de actualisatie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharderen, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

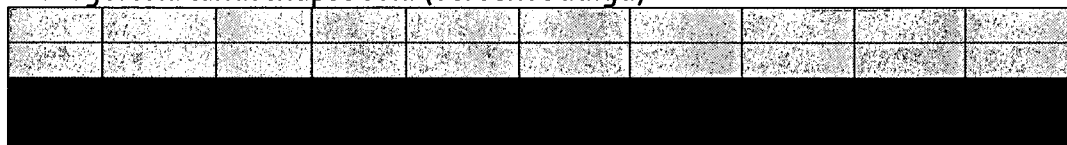
Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: Hoedekenskerkepolder

Datum: 11 juli 2002

Door: [REDACTED], Dienst Landelijk Gebied

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Dijkvak Hoedekenskerkepolder

Het belangrijkste advies voor de bekleding van het dijkvak voor de Hoedekenskerkepolder is het weer duidelijk zichtbaar maken van een boventafel en ondertafel. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie en de actualisatie van de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (betonconstructies) en donker gekleurde materialen in de ondertafel (huidige basalt + asfaltconstructie aanvullen – tot boventafel en tot dijkteen – met andere donkere (natuur)steensoort of donkerbetonconstructie);
2. Eventuele overgangen tussen materialen verticaal laten aansluiten;
3. Bij het toepassen van verticale overgangen tussen materialen deze zo min mogelijk op hetzelfde moment samen laten vallen in de onder- en de boventafel;
4. Het onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of betonmaterialen die vrijkomen uit de glooiing;
5. Het afstrooien van de boventafel;
6. Overlaging met asfalt bij voorkeur niet meer verder toepassen, indien overlaging toch wordt toegepast dan 'koppen' vrijlaten;
7. Dammen, nollen en havenplateau's van de landbouw- en de veerhaven sparen en niet veranderingen of betrekken door de glooiingen – als de zeewerende constructie – achterlangs te leggen.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: Voorland Nummer Een - Hogeweg

Datum: 22 juli 2002

Door: [REDACTED], Dienst Landelijk Gebied

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dat moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharden, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: Voorland Nummer Een - Hogeweg

Datum: 22 juli 2002

Door: [REDACTED], Dienst Landelijk Gebied

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

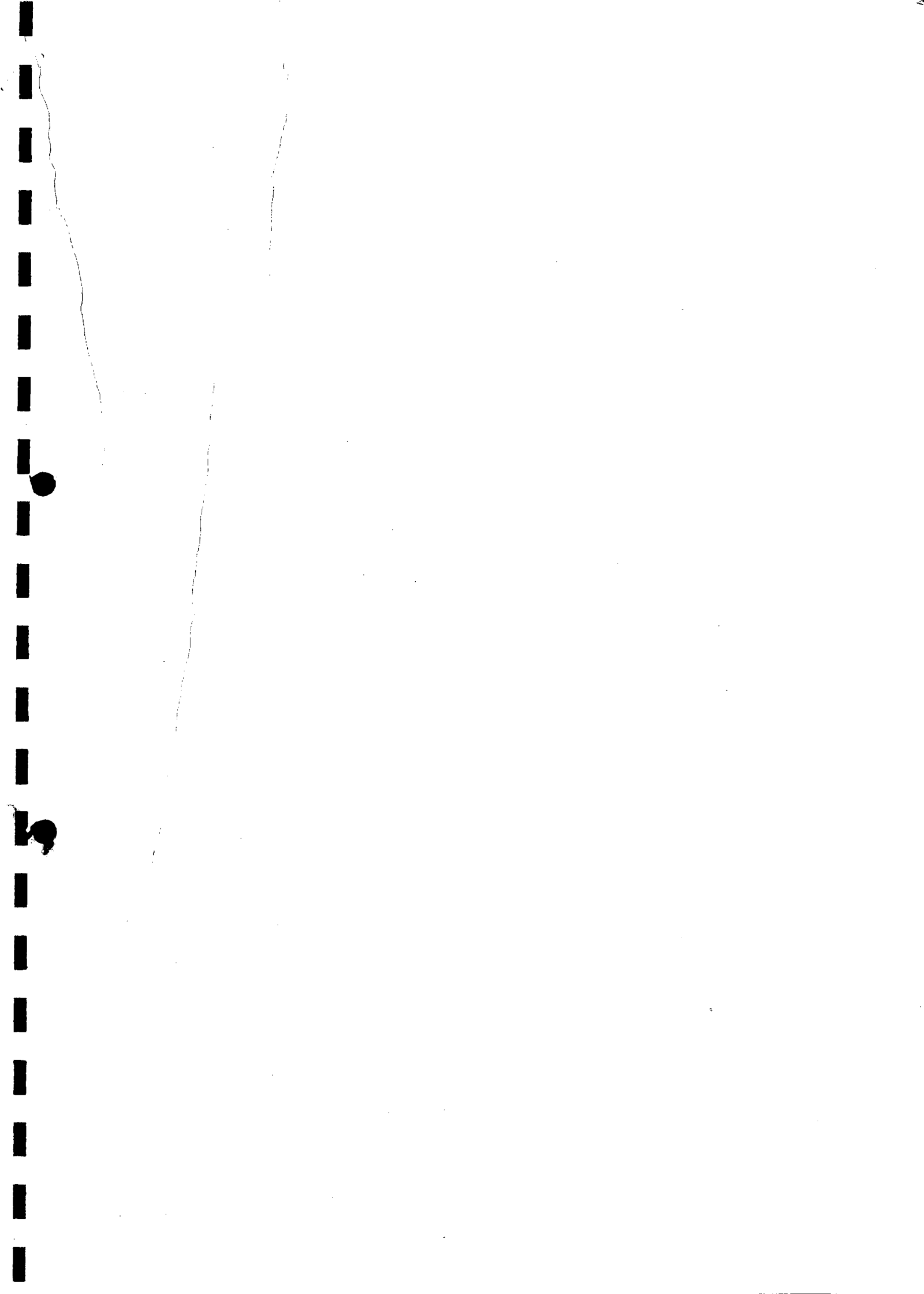

Dijkvak Voorland Nummer Een - Hogeweg

Het advies voor de bekleding van het dijkvak Voorland Nummer Een - Hogeweg is tweeledig: 1) de ondertafel blijft de glooiing van de oude zeedijk of 2) de ondertafel wordt verborgen in de nieuwe dijk. In beide gevallen blijft de boventafel op de nieuwe zeedijk. De keuze hangt af van de beslissing of het oude dijkvak deel uit mag maken van de waterkering. Indien de ondertafel de glooiing van de oude zeedijk blijft en de boventafel op de nieuwe dijk ligt, gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie en de actualisatie van de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (betonconstructies) en donker gekleurde materialen in de ondertafel (natuursteen of donkerbetonconstructies);
2. Nieuwe materialen wat betreft kleur en soort laten aansluiten op oude materialen.
3. Overgangen tussen materialen verticaal laten aansluiten.
4. Het onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of bijvoorbeeld de koperslakblokken, of materialen die vrijkomen uit de glooiing;
5. Het afstrooien van de boventafel;
6. Overlaging met asfalt in principe niet toepassen;
7. Dammen en nollen sparen door de glooiing achterlangs door te trekken;
8. De zeewering in de uitwateringsluis hetzelfde behandelen als de ondertafel van de oude zeedijk. De boventafel wordt gevormd door de nieuwe zeedijk.

Indien de ondertafel verborgen wordt in de nieuwe zeedijk dan gelden voor de boventafel eveneens bovengenoemde relevante uitgangspunten. De ondertafel in de oude zeedijk blijft dan in principe ongewijzigd.

Zeeweringen Westerschelde
Adviezen landschappelijke inpassing zeeweringen
Periode 2002

Opdrachtgever:
Projectbureau Zeeweringen
Postbus 114
4460 AC Goes

Opdrachtnemer:
Dienst Landelijk Gebied
Postbus 6
4460 AA Goes
Telefoon 0113 237 911